

Nr 215

Av herr **Heckscher** och fru **Eriksson** i Stockholm, om inrättande vid högre allmänna läroverket för gossar på Norrmalm i Stockholm av en personlig skolkurators-tjänst för S. Bruce.

Redan 1940 års skolutredning behandlade i olika sammanhang skolkuratorsinstitutionen, dittills synnerligen sparsamt prövad, och framlade därvid förslag rörande viss försöksverksamhet. (SOU 1945: 43. 1940 års skolutrednings betänkande och utredningar. Bilaga V. Skolungdomens vägledning till utbildning och yrke av Ejnar Neymark, sid. 112 ff. SOU 1947: 11. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. VIII. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet, sid. 40 ff. samt bilaga 3. PM angående skolkuratorsverksamheten.) 1946 års skolkommision beaktade i sitt principbetänkande (SOU 1948: 27, sid. 456) den vid några högre skolor upprättade skolkuratorsverksamheten med dess yrkesvägledande och socialvårdande uppgifter, gav den varmt erkännande men avstod från att närmare behandla frågan. I särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1950 års riksdag i anslutning till behandlingen av kungl. propositionen rörande det svenska skolväsendets utveckling jämte i ämnet väckta motioner åberopades dock departementschefens uppfattning, att »erfarenheterna av skoluratorernas verksamhet i vårt land är så goda, att det icke längre kan råda tvekan om att institutionen, såsom den utformats vid läroverken, ger eleverna en mycket värdefull praktisk service och icke så litet bidrager till deras trevnad». (Kungl. Maj:ts proposition 1950: 70 angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling: beträffande skolkuratorsfrågan, se sid. 545 ff.; citat återfinnes på sid. 570.)

Slutligen har kuratorsverksamheten behandlats av den kommitté, som åren 1950—1952 handlade frågorna rörande yrkesvägledningens organisation inom det allmänna skolväsendet. (SOU 1952: 42, sid. 36.)

Skolöverstyrelsen har följt kuratorsverksamheten vid några skolor och har alltmer styrkts i sin uppfattning, att den är ytterst värdefull och bör utvidgas, men samtidigt insett nödvändigheten att åt innehavarna av kuratorsbefattningarna bereds så betryggande anställnings- och avlöningsvillkor, att väl utbildade sökande till befattningarna kommer att stå till förfogande. Skolväsendets nuvarande rörlighet, inriktningen på försöksverksamhet och provisoriska reformer i olika avseenden gör, att överstyrelsen

icke är beredd att föreslå en definitiv utformning av kuratorsverksamheten. De förslag, som överstyrelsen framlagt, tager huvudsakligen sikte på att ge bättre underlag för gynnsam utveckling än nuvarande, mera lösliga och för befattningshavarna i stort sett mindre tillfredsställande förhållanden.

Kuratorernas arbetsuppgifter har, förutom yrkesvägledning, arbetsförmedling, frågor angående studielån och stipendier, värnpliktsfrågor, frågor rörande fritidsverksamhet, förmedling av privatlektioner och liknande, omfattat en mångfald rent sociala och personliga angelägenheter med direkt inriktning på elevernas skol- och hemförhållanden samt deras anpassning till samhälleliga krav.

Av den hittillsvarande verksamheten att döma har skolkuratorerna fyllt ett klart föreliggande behov. Härför talar såväl den stora rådfrågningsfrekvensen som arten av de fall, som kommit till behandling. Ungdomen vid de berörda läroverken betraktar numera kuratorn som en hart när omistlig del av skolan. Som verksamheten hittills bedrivits, har eleverna otvetydigt bibragts den uppfattningen, att de förtroendefullt kan vända sig till kuratorn med alla sina personliga problem. Rektorer, klassföreståndare och lärare, vilka alltjämt i första hand har ansvaret för kontakten med eleverna, har kommit att betrakta kuratorsinstitutionen med — såvitt bekant — oblandad tillfredsställelse, likaså föräldrar och målsmän.

Kuratorsverksamheten har praktiskt taget från alla håll, elever, föräldrar och lärare, fått varmt erkännande. I talrika framställningar, bl. a. från Målsmännens riksförbund, Läroverkslärarnas riksförbund, Statsläroverkens i Stockholm rektorskonvent, Sveriges elevers centralorganisation, Sveriges husmoderföreningars riksförbund, socialstyrelsen m. fl., har verksamhetens stora betydelse ur olika synpunkter belysts och en enhällig och stark opinion framkommit för dess bestånd och fortsatta utbyggnad. Det skulle föra för långt att här närmare relatera alla de välmotiverade skäl, som anförts i dessa framställningar. Endast så mycket bör här tilläggas, att behovet av en väl utbyggd kuratorsverksamhet icke blott vid läroverken utan även vid försöksskolornas högstadier (den blivande enhetskolan) gör sig allt starkare gällande för varje år. Det torde icke vara för mycket sagt, att man nog åtminstone på sina håll kan förklara en del av den nuvarande ungdomsbrottsligheten — bilstölder, alkoholmissbruk m. m. — just i bristen på tillsyn och förtroendefull kontakt från både hemmens och skolans sida. Skolkuratorns uppgift vidgas här att bli av rent social, förebyggande natur.

Den snabba demokratiseringen av realskolan har också ställt skolan inför nya problem. Allt flera elever kräver speciella stödåtgärder. De läroverk, som ägt eller äger förmånen att ha tillgång till en skolkurator, vitsordar kuratorns stora betydelse, när det gäller att bistå i de elevvårdande uppgifterna.

Skolkuratorn vid högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm och

högre allmänna läroverket å Kungsholmen Sigge Bruce är till skillnad från de andra skolkuratorerna i Stockholm heltidsanställd, och är sålunda för sin försörjning helt hänvisad till inkomsten av kuratorsarbetet. För närvarande utgår ur anslagsposten för icke-ordinarie personal vid de allmänna läroverken ersättning åt kuratorn enligt de grunder, som gäller för extra tjänsteman i lönegrad Cg 18, löneklass 21, 28 § A I punkterna 6, 7 och 8 samt 41—48 §§ i statens allmänna avlöningsreglemente. Tjänstgöringen omfattar nio månader av året.

Med hänsyn till kuratorsarbetets betydelse, art och omfattning är utgående ersättning, som av Kungl. Maj:t är underkastad godkännande för ett år i taget, uppenbart otillräcklig (skolöverstyrelsens utredning 00893/53 U. sid. 6).

Den provisoriska karaktär, som sålunda kännetecknar den nuvarande kuratorsverksamheten vid högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm och högre allmänna läroverket å Kungsholmen, har skapat osäkerhet. Den banbrytande och i viss mån normgivande kuratorsverksamhet, som uppbyggts vid de båda läroverken, dit även av Kungl. Maj:t ekonomiskt stödd praktikantverksamhet är förlagd, synes genom verksamhetens karaktär av kortsiktigt arrangemang löpa risk att helt upphöra. Skolkuratorn vid de båda läroverken anser sig nu icke längre under rådande omständigheter kunna kvarstanna i tjänst längre än den nu pågående vårterminen, varför de berörda skolorna står inför utsikten att helt sakna kuratorsverksamhet kommande läsår.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 föreslagit att en för kurator Sigge Bruce avsedd *skolkuratorstjänst i lönegrad Ce 20* inrättas vid högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm. Som motivering för sitt förslag anför överstyrelsen att Bruce är den enda skolkuratorn med statlig heltidstjänstgöring och att han innehaft av statsmedel betalad arvodestjänst sedan år 1945. Med hänsyn tagen till Bruces långa tjänstgöring som skolkurator, varunder han sedan 1947 handlett kuratorspraktikanter, har det tyckts överstyrelsen rimligt, att en tryggad anställningsform beredes honom. Överstyrelsen påpekar också att vid bifall till nämnda förslag kommer det till Bruce nu utgående handledararvodet å 1 170 kronor att bortfalla. Departementschefen har emellertid i årets statsverksproposition (bilaga 10, åttonde huvudtiteln, sid. 475) utan närmare motivering förklarat sig icke beredd biträda överstyrelsens förslag.

Vi är väl medvetna om att frågan om kuratorsverksamheten i landets skolor är en mycket stor fråga med betydande ekonomiska konsekvenser, och vi har icke för avsikt att här föreslå en lösning av hela detta frågekomplex. Men den försöksverksamhet på detta område, som sedan 15 år tillbaka bedrivs vid högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm och högre allmänna läroverket å Kungsholmen, är enligt vårt förmenande så viktig att den icke får äventyras, vilket skulle bli fallet, om icke den kurator, som skapat och utvecklat den, kan fortsätta sitt arbete.

Verksamheten vid de båda läroverken är den äldsta i sitt slag i landet, och de resultat, som där utvunnits, har varit och är alltjämt normgivande för den skolkuratorsverksamhet, som alltmer växer fram. Det är alltså här fråga om en försöksverksamhet, som redan givit betydande resultat, och kuratorn i fråga har de facto tjänstgjort som en rådgivande instans för andra kommuner och skolor, som sökt lösa sin kuratorsfråga. Ingen torde bestrida att de erfarenheter, som här vunnits, kommit hela landets skolväsende till godo.

Vi vill starkt betona att det här är fråga om ett särskilt fall, som icke behöver bli prejudicerande. Att begära att kuratorn i fråga skall fortsätta sin verksamhet med lön endast nio månader av året och utan rätt till tjänstepension synes oss vara för mycket begärt, allra helst som arbete finns för honom under hela året. Som exempel kan nämnas att kurator Bruce sedan många år under minst 10 veckor varje sommar förestår Norra Latins sommarhem, där varje sommar omkring 220 skolpojkar tas emot i två 5-veckorsperioder. Där emottages icke endast elever från högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm och högre allmänna läroverket å Kungsholmen utan även i mån av utrymme elever från andra skolor.

Att en ordinarie tjänst nu skulle tillskapas anser vi oss icke kunna föreslå utan anser att kurator Bruce bör erhålla extra ordinarie anställning.

Med hänsyn till kurator Bruces banbrytande insatser, hans ställning som rådgivande instans för kommuner och skolor vid deras planläggning av kuratorsverksamheten, synes han icke böra placeras lägre än i lönegrad Ce 20, vilken lönegrad även skolöverstyrelsen föreslagit.

Med stöd av vad här yttrats får vi hemställa,

att en för skolkuratorn Sigge Bruce avsedd skolkurators-tjänst i lönegrad Ce 20 inrättas vid högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm i huvudsaklig överensstämmelse med skolöverstyrelsen förslag.

Stockholm den 25 januari 1957

Gunnar Heckscher

Nancy Eriksson